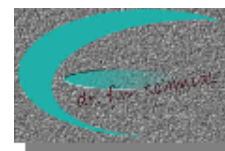

Histo-visie

Een brug over het Zwartewater

Bronnen

Frits Schmidt, *Historisch Hasselt* (2021).

Jos Mooijweer en Wim Koster, *Uit den Ashkolk der vergelheid* (Kampen 2003).

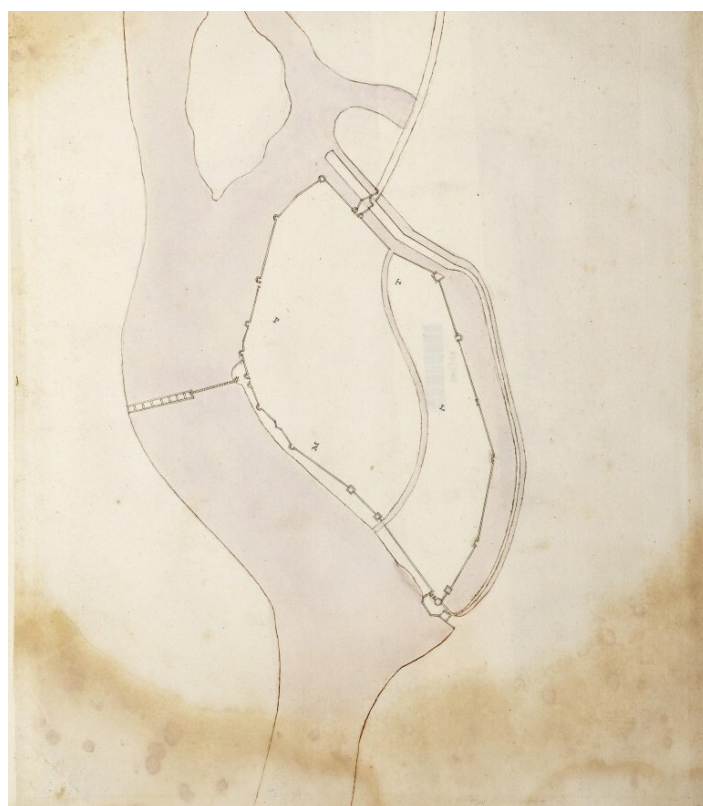
Een lang gekoesterde wens

Wie richting Kampen kwam en via Hasselt naar het noorden wilde reizen moest gebruik maken van een veer. Hoewel men daarmee toegang tot de stad kreeg, was het ook een barrière. Het veer had slechts een beperkte capaciteit. De stad had graag het veer voor een brug ingewisseld, maar Zwolle lag dwars. Deze stad zag het Zwartewater als haar rivier en legde aan de aanliggende plaatsen, waaronder Hasselt haar regels op. En een van de regels was: Hasselt mocht geen brug over de rivier slaan. Het zou verandering van vervoersstromen teweeg kunnen brengen. Hasselt zou hieruit economisch profijt kunnen trekken en bovendien zou een brug een obstakel voor de scheepvaart kunnen vormen.

Bisschop stemt toe

In 1522 had de bisschop, die tevens landsheer

van de bisschop naar hertog Karel van Gelre. Een dag later probeerden soldaten van Zwolle

Eerste helft zestiende eeuw. Mogelijk de oudste nog bestaande kaart van Hasselt. De brug staat hier volledig afgebeeld.

was , toestemming verleend aan Hasselt voor het slaan van een burg. Op 8 juli een jaar eerder was Zwolle overgelopen

en Gelre Hasselt te veroveren. Zwolle besefte zich terdege dat een bisschopgezind Hasselt de via het Zwartewater lo-

pende handel kon afsnijden. Met twee schepen waren de Zwollenaren en Geldersen naar Hasselt gevaren. Maar de onderneming werd een totale mislukking. De

Een week later vond een tweede aanval plaats. Nu had de vijand aan de overzijde van het water zwaar geschut geplaatst. Een verdedigingstoren werd in puin geschoten.

Vervolgens bouwden ze op plaats van het veer een blokhuis. Vanuit hier werd de stad dag en nacht beschoten. Schermutselingen in de Mastenbroeker polder kost-

erna ontstane opvolgingskwestie laaide de strijd weer op. Gelre schoof daarbij verschillende kandidaten naar voren, maar uiteindelijk werd geen van hen gekozen. De nieuwe bisschop werd Hendrik van Beieren. Bij zijn inhuldigingstocht werd anders dan gebruikelijk naast de drie hoofdsteden ook Hasselt aangedaan. Dit als dank voor het verzet van de stad tegen de Geldersen. De nieuwe landsheer sloot vrede met de Geldersen, maar deze was kortdurend. In augustus 1527 werd Hasselt bij verrassing ingenomen. Schout Mulert werd vervangen door de Gelderse Magerhein.

Overijssel zag geen andere oplossing dan om in 1528 de soevereiniteit over te dragen aan Karel V. Deze gaf Schenck van Toutenburg de stad te ontzetten. Voor alle drie stadpoorten positioneerde hij een legermacht en verder legde hij twee schipbruggen aan. Vervolgens werd de stad door veertien kanonnen en drie kartouwen onder vuur genomen. Al snel werd een bres in de muur geschoten. Een bestorming dreigde. Dit was het teken om over een overgave te onderhandelen. Op 21 mei viel de stad weer in handen

Op deze kaart die uit de tweede helft van de zestiende eeuw dateert is een deel van het bruggenhoofd nog te zien.

wacht van de Enkpoort konden ze niet overmeesteren en ook een poging om via het kleine poortje aan het water binnen te komen lukte niet. De bewoners van Hasselt waren door klokgelui op de been gebracht. Met bussen werd er hevig op de aanvallers geschoten. Een aantal van hen werden gedood. Anderen werden gevangen genomen. Een van de schepen viel met bemanning en al in Hasselter handen.

Zes dagen lang werd Hasselt belegerd. Een groot ontzettingleger had de aanvallers op de vlucht doen slaan. Dat was zo haastig gebeurd dat in het vijandelijke kamp het gebrade vlees nog op het vuur werd aangetroffen. Nog even probeerden de Zwollenaren en Geldersen door zich in Genemuiden te verschansen de handel Hasselt van Hasselt te belemmeren, maar deze poging was weinig succesvol.

ten veertig Hasselters het leven. Ook bij een aanval op het blokhuis veilen er doden aan Hasselter kant. De bisschop Philips van Bourgondië vroeg keizer Karel V in te grijpen. In 1522 verscheen de keizer op het strijdtoneel. Het blokhuis was snel veroverd en door de Hasselters afgebroken. Daarmee was de rust nog niet weer gekeerd. Door de dood van de bisschop in 1524 en de

Achttiende eeuwse prent, die op een verloren gegane afbeelding uit de zestiende eeuw zou berusten.

van de opvolger van de bisschop, Karel V. Een in allerijl door Maarten van Rossem geformeerd leger kwam te laat.

Toen in 1524 de schermutselingen weer toenamen besloten de Hasselters verder te gaan met de bouw van de brug. Door de terugkeer van Zwolle in het kamp van de bisschop veranderde weer alles. De landsheer wilde het net weer uit het Gelderse kamp teruggekeerde Zwolle niet voor het hoofd stoten dus gelastte hij in 1526 afbraak. Erg veel haast had Hasselt niet. De hoop die men had gevestigd op Karel V, de nieuwe landsheer, vervloog toen ook deze afbraak

gelastte. In 1535 werd het deel voor de stad afgebroken. Een groot aantal jukken bleef staan. In 1545 bezocht de zuster van Karel V, de landvoogdes Maria van Hongarije de stad. In haar gezelschap verkeerde toen de twaalfjarige Willem van Oranje. Ze

werd met alle egerds ontvangen, maar over de brug werd toen niet ge-rept. Dat deed ze wel toen ze Zwolle bezocht. Op aandringen van Zwolle werd Hasselt expliciet verboden een brug te bouwen. Nog een gelegenheid deed zich voor en wel in 1569. Alva passeerde

Prent uit het derde kwart van de zeventiende eeuw. Brug over het Zwartewater. In 1672 heeft er inderdaad vanwege de Munsterse dreiging er een schipbrug gelegen. Dit is echter geen schipbrug.. Tekeningen komen wel met elkaar overeen. Dit roept de vraag op of de achttiende prent op deze prent is gebaseerd. Dus van een tekening die een eeuw later is geproduceerd.

toen met zijn troepen op zijn tocht naar het noorden Hasselt. De overtocht van zijn leger moest door het ontbreken van een vaste oeververbinding met schepen geschieden. Hasselt zag hierin de gelegenheid om nogmaals voor de aanleg van een brug te pleiten. Maar in september 1570 viel het definitieve oordeel. Hasselt mocht geen brug over het Zwartewater bouwen.